

УДК 595.766.17

В.Ю. Шпарик, А.Г. Сіренко

**ДОПОВНЕННЯ ДО ФАУНИ МАЛАШОК (*COLEOPTERA, MALACHIIDAE*)
ПІВНІЧНОГО МЕГАСХИЛУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ**

Фауну *Malachiidae* (*Coleptera, Insecta*), одну з найменш вивчених родин твердокрилих Українських Карпат, Прикарпаття і Закарпаття, вивчали ентомологи Польщі, Румунії, Чехії і Угорщини [3, 4, 6-9]. Останній фауністичний огляд *Malachiidae* (= *Melyridae*) досліджуваного регіону зробив В.В. Мірутенко [2]. Він наводить фауністичний список з 28 видів родини, що належать до 8 родів: *Troglops* Erichson, 1840; *Hypebaeus* Kiesenwetter, 1863; *Charopus* Erichson, 1840; *Malachius* Fabricius, 1775; *Anthocomus* Erichson, 1840; *Attalus* Erichson, 1840; *Ebaeus* Erichson, 1840; *Axinotarsus* Motschulsky, 1854 [2]. За даними зазначених авторів, на території Івано-Франківської області виявлено 8 видів *Malachiidae* з 3 родів, а саме: *Malachius viridis* Fabricius, 1787; *Malachius bipustulatus* Linnaeus, 1758; *Malachius elegans* Olivier, 1790; *Malachius geniculatus* Germar, 1824; *Malachius dilaticornis* Germar, 1824; *Attalus analis* Panzer, 1798; *Attalus alpinus* Giraud, 1852; *Axinotarsus pulicarius* Fabricius, 1776.

Дослідження фауни *Malachiidae* проводили протягом літнього сезону 2000-2005 рр. в різних районах Івано-Франківської області. В роботі були використані власні збори, колекції Прикарпатського національного університету (leg. В.Ю. Шпарик, leg. С.Я. Мельник, leg. А.Г. Сіренко та інші колектори).

В результаті проведених досліджень виявлено 7 видів *Malachiidae*, з яких 4 – вперше на території Івано-Франківської обл. (позначені*) і 1 – вперше на території Карпат (позначені**):

- 1) *Malachius (Cordylepherus) viridis* Fabricius, 1787 – долина р. Зубрівки (Надвірнянський р-н) – 20 км вище по течії від с. Зелене, 790 м н.р.м., 10. 08. 2004, прирічкові сінокосні луки, на трав'яних рослинах. 1 екз. ♂, 1 екз. ♀. Ареал транспалеарктичний; в Карпатах трапляється від низинних районів до поясу букових лісів включно, на трав'яних рослинах, особливо на злаках, мезофіл [2];
- 2) *Malachius bipustulatus* Linnaeus, 1758 – околиці м. Тлумач, агроценоз, 252 м н.р.м., 15. 08. 2004 р., на трав'яних рослинах, 3 екз. ♂, 4 екз. ♀.; с. Вишнів (Рогатинський р-н), агроценоз, 250 м н.р.м., 10. 08. 2002 р., на трав'яних рослинах, на квітах *Asteraceae*. 10 екз. ♂, 8 екз. ♀. с. Волосів (Надвірнянський р-н), агроценоз, 400 м н.р.м., 29.06.2004, 7 екз. ♀, 3 екз. ♂. Ареал транспалеарктичний.; мезофіл; на теплих, помірно сухих місцях; імаго живиться пилком; літ імаго з середини травня до початку серпня; личинка живе в гнилій деревині або в стеблах рослин, живиться дрібними комахами; розповсюджений від низовини до поясу букових лісів включно [2];
- 3) *Malachius dilaticornis* Germar, 1824 – с. Вишнів (Рогатинський р-н), агроценоз, 250 м н.р.м., 10. 08. 2002 р., на трав'яних рослинах. 1 екз. ♂, 3 екз. ♀. Ареал європейський бореальний. Вид типовий для монтанних екосистем, Г.Г. Якобсон (1905), J. Greiner (1937) вказують його для Швейцарії, Хорватії, Далмації, Австрії, Туреччини, Греції, а V. Allenspach, W. Wittmer (1979) – для Швейцарії [1, 5]. Нами виявлений в рівнинній частині області, що вважається нетиповим для цього виду;
- 4) *Malachius assimilis* Vaudé, 1871** – с. Гвіздець (Коломийський р-н), галявина мішаного лісу, 302 м н.р.м., 15. 08. 2004, на трав'яних рослинах, 1 екз. ♂; с. Вишнів (Рогатинський р-н), агроценоз, 250 м н.р.м., 10. 08. 2002 р., на трав'яних рослинах, 1 екз. ♂, 1 екз. ♀.; заказник «Козакова долина», узлісся, 305 м н.р.м., 4. 06. 2004 р. Ареал середземноморський. Вид розповсюджений в Греції, Туреччині, Сирії, Південній Росії, Малій Азії, Палестині, на території заходу України знайдений вперше [1]. Можливо для досліджуваного регіону виявлені популяції є реліктовими. У вказаних стаціонарах авторами виявлено ще один балканський вид з родини Syrphidae (Diptera);

- 5) *Malachius aeneus* Linnaeus, 1758 * – с. Гвіздець (Коломийський р-н), галявина мішаного лісу, 302 м н.р.м., 15. 08. 2004 р., на трав'яних рослинах, 1 екз. ♂, 4 екз. ♀. Вид широко розповсюджений в Європі, на Кавказі, в Сибіру, Передній Азії; На території регіону був виявлений в Закарпатській та Львівській областях [4, 9]. Ксерофіл, імаго трапляється на лучній трав'яній рослинності та кущах. Личинка розвивається в деревині, що розкладається, під корою, паразитує на перетинчастокрилих [9];
- 6) *Malachius marginellus* Olivier, 1790* – с. Вовчинці (околиці м. Івано-Франківська), гіпсові пагорби, галявина мішаного лісу, 302 м н.р.м., 10. 06. 2004 р., на трав'яних рослинах, 1 екз. ♂, 3 екз. ♀. Мезофіл, трапляється на відкритих місцях і лісових галявинах; біологія вивчена недостатньо; личинка мешкає в деревині, соломі, гніздах. Вважається, що личинка паразитує на перетинчастокрилих [9]. Ареал європейсько-кавказький – вид розповсюджений в Європі, Північній Африці, на Кавказі. В.В. Мірутєнко [2] виявляв цей вид в Закарпатті;
- 7) *Anthocomus (Celidus) coccineus* Schaller, 1783 * – м. Івано-Франківськ, урбоценоз, 289 м н.р.м., 29. 09. 2004 р., на трав'яних рослинах, 1 екз. ♂. Е. Fleck [4] виявив цей вид на Буковині. Біологія цього виду вивчена недостатньо. Вважається, що личинки живляться мертвими комахами, а самки відкладають яйця до пустих насінневих сумок *Juncus* L. Гігро-мезофіл. Заселяє зволожені місцини, де імаго можна знайти на *Salix* [2].

Таким чином, на сьогодні фауна *Malachiidae* Івано-Франківської області, за даними літератури і за нашими дослідженнями, складає 12 видів. Під час проведення досліджень виявлено 4 види *Malachiidae* нових для фауни Івано-Франківської області, 3 види *Malachiidae* нових для фауни північного мегасхилу Українських Карпат; 1 вид *Malachiidae* новий для фауни Карпат.

1. Крыжановский О.Л. Сем. Melyridae (Malachiidae) // Определитель насекомых европейской части СССР. Т. 2: Жесткокрылые и веерокрылые. – М.-Л., 1965. – С. 238-251.
2. Мірутєнко В.В. Еколого-фауністичний огляд жуків-малашок (Coleoptera, Malachiidae) Українських Карпат // Изв. Харьков. энтомол. о-ва. – 1998. – Т. VI, вип. 2. – С. 45-52.
3. Burakowski V., Mroczkowski M., Stefańska J. Chrzaszczce (Coleoptera) Dermestoidea, Bostrichoidea, Cleroidea, Lymexyloidea // Katalog fauny Polski. – Warszawa, 1986. – 23, 11. – S. 163-167.
4. Fleck E. Die Coleopteren Rumaniens // Bul. Soc. Des Scienc. – 1906. – XII-XV, 3-4. – S. 176-179.
5. Freude H., Harde K.W., Lohse G.A. Die Käfer Mitteleuropas. – Krefeld: Goeke & Evers, 1976. – 302 p.
6. Horvatovich S. A karpátmedencei lagytetubogarak (Coleoptera, Malacodermata) faunisztikai es fenologiai adatai // Fol. Ent. Hung. – 1969. – XXII, 8. – S. 131-249.
7. Łomnicki A.M. Catalogus Coleopterorum Haliciae. – Custodius Musaei Dzieduszyckiani, 1884. – S. 24-25.
8. Novicki M. Beitrage zur Insectenfauna Galiziens. – Krakau: Jagellonische Universitats Buchdruckerei, 1873. – S. 29-39.
9. Roubal J. Katalog Coleopter (brouku) Slovenska a Podkarpatska. – Praha, 1936. – T.2. – S. 17-22.

Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника,
Інститут природничих наук, м. Івано-Франківськ, e-mail: bratlibo@yahoo.co.uk